

ANALIZĂ MORFOLOGICĂ ȘI APLICAȚII ÎN EVALUAREA PATRIMONIULUI

Asist. drd. arh. Codruța IANA

Ar trebui, înainte de a pătrunde în miezul problemei, să facem câteva precizări în materie de limbaj. Consider că ceea ce numim la ora actuală „analiză arhitecturală” necesită anumite comentarii, pentru a discerne ceea ce urmărim sub numele de analiză. Acest termen capătă multiple accepțiuni, foarte diferite în școlile de arhitectură. Adesea termenul „analiză” se folosește, fără nicio distincție, pentru a desemna orice formă de investigație, respectiv simple discuții sau comentarii limitate la judecata de gust, departe de o rigoare științifică ce ar putea scoate la lumină paradigme regulatoare sau ipoteze valabile. De aceea, de cele mai multe ori, aceasta este prezentată ca o „sinteză” pe care o numim prea ușor „analiză”, fără a se depăși cu adevărat sensul comun al acestor cuvinte.

Tot acest efort cu scop descriptiv are un dezavantaj inacceptabil, deoarece o descriere nu este suficientă pentru a caracteriza formele și niciodată nu își propune să le segmenteze în conformitate cu cerințele noastre analitice. De exemplu, în efortul lor de generalizare conceptuală, terminologiile descriptive nu țin cont de structurarea reală empirică a materialelor în cauză și de inventarul segmentelor care preocupă analiza morfologică în modul în care acestea sunt delimitate spațial și în modul în care se face această delimitare. Același lucru se întâmplă la clasele și clasificările stabilite lingvistic, unde noțiunile de „tip”, „stil”, „curent”, de exemplu, au conotații generalizatoare și, de multe ori, imprecise. Nici terminologia erudită de arhitectură nu scapă de aceste critici. În general, există un act puternic de exemplificare dar, prin prisma teoriilor esteticii, lipsește obiectivitatea. Aceste ambiguități ale limbajului contravin obiectivității la care accede o cercetare științifică riguroasă. De aceea, nu putem confunda descrierea cu analiza, ele având, practic, finalități diferite.

Din punct de vedere conceptual, analiza morfologică nu este o metodă nou folosită în teoria și istoria arhitecturii sau artelor în general. Dar s-a rezumat, în cel mai bun caz, la clasificări și ordonări de informații. Procesele inventarierii, sistematizării informației și teoretizării, folosite de către diverse domenii științifice cum ar fi arheologia sau etnografia, și-

au dovedit fiecare punctul său propriu de vedere, concluziile finale și ipotezele fiind diferite pe același corpus. Ceea ce nu trebuie pierdut din vedere este perspectiva multiplă pe care au oferit-o aceste cercetări, perspective care, dacă ar fi puse împreună și compatibilizate, ar putea forma un tablou complet al subiectelor în cauză.

Analiza morfologică generală a fost dezvoltată de Fritz Zwicky — astrofizician în cadrul California Institute of Technology (CalTech), ca o metodă de structurare și investigare a tuturor seturilor de relații conținute de complexul de probleme multidimensionale, necuantificabile, prin anii treizeci. Necesitatea acestei viziuni a apărut atunci când a fost nevoie de o analiză multicriterială cu rădăcini în multe câmpuri de activitate. Tocmai din această cauză, metoda a putut fi folosită în multe domenii, de la astrofizică la marketing, științe economice și iată, teoria arhitecturii. La acest capitol este de pomenit istoricul român Dinu Theodorescu care, în monografia sa „Le chapiteau ionique grec” publicată la Geneva în 1980, folosește această metodă pentru a analiza ordinul ionic, realizând o cartografiere și o analiză morfologică exemplară a acestuia.

Din punct de vedere al metodologiei puse în practica teoriei de arhitectură, cursul profesorului Duprat de la LAF1, Școala Națională Superioară de Arhitectură din Lyon, este foarte bine structurat pe domeniul în care se aplică. În metodologia pusă la punct de LAF s-a ajuns la definirea într-o manieră limitativă a ceea ce urmărim prin analizarea arhitecturii studiind configurația edificiilor, prin arhitectură desemnându-se exclusiv ansamblul trăsăturilor caracteristice care îi conferă unui edificiu identitatea sa morfologică, manifestarea volumului spațial, forma care îi este proprie.

Analiză... numește metoda prin care este posibilă descompunerea configurației edificiului în segmente semnificative și caracterizarea lor, în fenomenalitatea lor plastică. Această definiție dublu restrictivă nu urmărește să arate ce anume ar trebui să-l preocupe pe arhitect, cu prioritate, pentru a concepe un edificiu, sau ce anume ar fi susceptibil să asigure sau să justifice vreo judecată de valoare cu privire la un anumit edificiu ori o clasă sau alta de edificii. Se înlătură celelalte accepțiuni ale termenului arhitectură, putându-ne dispensa cu ușurință de ele în plan strict științific și se restrâng cele ale noțiunii de analiză la nivelul unor protocoale de separație obiectivă a fenomenelor plastice pe care edificiile ne permit să le observăm atunci când sunt mobilizate metode adecvate. Scopul este tocmai cunoașterea în ceea ce privește aspectele sale „morfotice”, a activității de „punere în formă” careia trebuie să i se stabilească de fiecare dată exact importanța reală în cadrul procesului de concepție a

edificiilor.

Întregul efort de obiectivizare constă în observarea clădirilor, controlând „mecanismele perceptivă”² și procesele de configurare pe care le presupun acestea. Se va elimina, pe cât posibil, multitudinea de semnificații care se pot asocia în mod spontan formelor, pentru a ne limita numai la definirea conformațiilor obiectelor studiate, la partea restrânsă a conținuturilor de semnificație pe care le putem considera ca proprietăți morfologice intrinseci ale entităților avute în vedere, pornind de la ideea lui Focillon că „forma își creează propria semnificație”³. Acest protocol impune descompunerea și, în același timp, compararea conformațiilor diverselor edificii, pentru a asigura viabilitatea propunerilor pe care le conține. Cele două demersuri, de descompunere și comparare se susțin reciproc. Rezultatul nu poate fi obținut decât prin compararea mai multor edificii alese în mod adecvat și descompuse în funcție de structura analitică ce le este proprie. Comparația nu se poate face decât examinând element cu element ceea ce descompunerea ne permite să distingem, adică segmente suficient de evidente și comparabile, prelevate de la fiecare dintre speciemenle unei selecții bine constituite, descompuse unul câte unul și comparate în același timp între ele.

Cu alte cuvinte, în studiul formelor arhitecturale așa cum îl preconizează Școala de la Lyon, descompunerea și compararea constituie o singură metodă. „Desfășurat asupra unui ansamblu bine constituit sau analizat, studiul morfologic comparativ construiește, prin urmare, un model structural al entităților analizate, care deschide astfel două direcții distincte de investigații interpretative. Ele vizează fie relațiile existente între speciemenle prin caracteristicile lor, fie relațiile existente între aceste caracteristici, ca urmare a apartenenței lor la respectivele speciemenle.”⁴ Rezultatele analizei, strict limitate la accepțiunea pe care am dat-o, trebuie interpretate ulterior prin mobilizarea unor diverse operațiuni logice sau calcule, dar este bine să distingem clar operațiunile de analiză și operațiunea de interpretare de rezultatele sale.

Etimologic, termenul de morfologie⁵ vine din limba greacă: „morphe” – formă, „logos” – cuvânt, deci textual, „vorbire despre forme”.

Dacă forma ocupă centrul prezentei investigații științifice, este necesar să se definească obiectiv caracteristicile morfologice, punându-se problema unicității exprimării acelei forme. De aceea, va fi necesar să se sublinieze aspectele care creează identitatea proprie formelor studiate pentru a putea înțelege morfoza lor. Identitatea morfologică este văzută ca un

obiect al cunoașterii. Pe de-o parte, forma unei clădiri pare a fi preocuparea principală a creatorului, pe de alta, nu putem considera întâmplătoare materialele și procedeele constructive folosite pentru a obține formele respective, de aceea și ele ocupă un loc important în studiu. Operațiile caracterizărilor morfologice se concentrează, pe de-o parte, pe studiul profund al acestor creații umane și, pe de altă parte, pe căutarea explicației formelor clădirii ca rezultat al procesului creativ. Astfel, putem spune că metoda are la bază gândirea structuralistă, conform căreia obiectele de arhitectura sunt privite ca sisteme autonome, ansambluri de elemente organizate.

Analiza morfologica postulează că formele se consideră compuse din segmente aranjate între ele după anumite reguli de compoziție și nu întâmplător, ceea ce dă identitatea morfologică ce va fi explicată prin acest tip de analiză. Epistemologic, analiza morfologică definește deci obiectul științific ca un întreg. Morfologia va căuta astfel să descompună „sistemul” în componentele sale, pe care le va denumi segmente distincte, care vor fi depuse ordonat, în clase de segmente, după caracteristicile lor nominalo-morfice, tocmai pentru a reuși compararea lor. Aceasta ne va duce către definirea și constituirea unor colecții de specimene pentru a fi analizate. Va fi nevoie însă de tematizarea adecvată a analizei, în acord cu ipotezele asupra compoziției sistemice și de gășirea și organizarea unui protocol și unor rigori pentru a înțelege cum au fost compuse sistemele tocmai prin procedeul descompunerii lor. Complexitatea studiului constă însă nu numai în rigoarea descompunerii și clasificării, ci și în modul în care sunt aceste comparații interpretate. Studiul este un mod de cunoaștere complex, angrenând mai multe câmpuri interdisciplinare, ca și metoda originară a lui Zwicky. Plecând de la gândirea structuralistă, rezultatul final este obținut printr-o interpretare fenomenologică a procesului de creație. Ecuația stilului astfel studiat conține variabile morfice, dar și psihologice, estetice, de concept etc. Coroborarea rezultatelor fiecărui domeniu implicat face ca rezultatul final să fie complex și obiectiv, eliminând pe cât posibil relativitatea judecății de gust.

Primul lucru cu care se pornește este chiar studierea formei obiectului, fără a-i căuta alte legături sau înțelesuri. Prin analizarea formelor în fenomenalitatea lor și a modului lor de asamblare și compunere vom putea forma o primă sintaxă. Această analiză cuprinde studiul conformării, regulilor de combinare, sistemele obținute. Este practic o trecere de la percepția simplă la nivelul înțelegerii prin sistematizarea riguroasă a observațiilor. În concordanță cu această abordare, formele percepute pot fi înțelese doar prin descompunerea ele-

mentară care le face susceptibile de operația respectivă, începând cu acelea care implică în mod direct asimilările asociate și diferențierile de activitățile perceperii. Observând manifestarea discontinuității, analiza segmentează forma în unități și definește caracterizări ale acestora, apoi marchează asamblarea lor și obține de la ele aranjamentul specific, structurile, ca la final să concluzioneze structurarea ca product uman.

Mobilizând diferite înțelesuri ale conotației simbolice, distincte față de procesele uzuale de reprezentare a formelor, analiza rupe și recompune în abstracto ceea ce s-a compus deja și construiește un model structural. Fiecare entitate este tratată ca un specimen interdependent de altele și identitatea lui morfologica reiese prin compararea cu altele, chiar dacă sunt similare sau nu.

După teoriile profesorului Duprat, forma este considerată ca o anumită distribuție a unor calități ale căror variații și discontinuități o definesc. Unul din rezultatele finale ale analizei morfologice este definirea unor principii de organizare a formelor semnificative, principii care sunt ele însele interpretabile ca scheme structurale [Deloche, 1992; Piaget, 1961], grație cărora conformația clădirii analizate găsește condițiile de reproducere și de durabilitate. În cazul în care conformația arhitecturală studiată (forma ca sistem stabil prin regulile sale de compunere) va putea fi definită ca un tipar echipat cu o anumită plasticitate, acesta va fi totuși o matrită care deși este abstractă nu a reușit doar din niște simple replici, putând genera de la sine varietate. Relațiile reglementate dintre cantitățile comensurabile (de exemplu, înălțimi și lățimi de ferestre care determină compoziția anumitor fațade regulate din arhitectura clasică) vor defini la rândul lor niște relații numerice (sau echivalentele lor geometrice) ca forme și procese formale, în funcție de aceeași schemă de comensurabilitate, de exemplu, adică de la această structură comună a relațiilor între numere și între cantitățile care le corespund, indiferent de natura a ceea ce au de măsurat aceste cantități.

Prima etapă în demersul analizei morfologice este stabilirea unei tematici de studiu care va constitui practic subiectul cercetării și va presupune din start un set de ipoteze preliminare. Spun preliminare pentru că ele vor suferi modificări pe parcursul studiului, vor fi invalidate, sau li se va dovedi slaba predictibilitate, altele luându-le locul. Un exemplu de astfel de ipoteze preliminare sunt cele conform cărora speciemenele au aceeași identitate nominală și comparația dintre ele este posibilă.

În scopul de a pune în practică cerințele de analiză ale acestei explorări se va constitui un *grup de clădiri* care au fost alese inițial după identitatea nominală. Acest grup poartă

numele de *colecție* și va conține elemente numite *specimene*, care fac parte din aceeași clasă a subiectului ales spre studiu și împărtășesc același stil sau zonă geografică, etapă istorică, în general caracteristici de relevat în cercetare. Acest studiu se va referi în mod evident, la formele acestor clădiri și va avea ca scop caracterizarea lor în mod obiectiv, într-o modalitate de a controla analiza lor comparativă. Aceasta va aduce, probabil, o primă explicație a acestor forme sau va sublinia ipotezele care ar trebui să fie verificate ulterior. De aceea, este descrisă ca „experimentală”.

Pentru a înregistra această temă într-un protocol de cercetare este necesară o documentare grafică pentru fiecare specimen al colecției, ce va constitui materialul de studiu. Colecția propriu-zisă este de fapt reprezentată de documentația grafică aferentă. Studiul se face pe elementele vizuale ce fac descrierea obiectelor studiate. Acestea pot fi planuri sau elevații extrase din proiect, imagini sau perspective cât mai exact și mai sugestiv executate care ajută la procesul de descompunere, scheme conceptuale ale autorului sau ale analistului cu ajutorul cărora se operează analiza morfologică. De asemenea, foarte sugestive sunt machetele de studiu care pot fi constituite chiar din elementele considerate a fi segmentele din care se compune subiectul. Important este ca această documentație să fie compusă din elemente autentice și nu recompusă după descrieri sau din amintiri. Exactitatea rezultatului analizei este direct dependent de autenticitatea documentației întocmite. Odată documentația realizată, este necesară ordonarea ei cu exactitate pentru a fi folosită în tabelele de atribute. Pentru că atunci când vorbim despre o anumită conformare și ne referim la un anumit segment omolog, proba adusă și introdusă în tabel este sub forma unei poze, desen, schițe de concept etc.

În cursul său, profesorul Duprat aduce un exemplu de astfel de documentație pe care operează o descompunere morfologică, fotocopiât în figura 1.

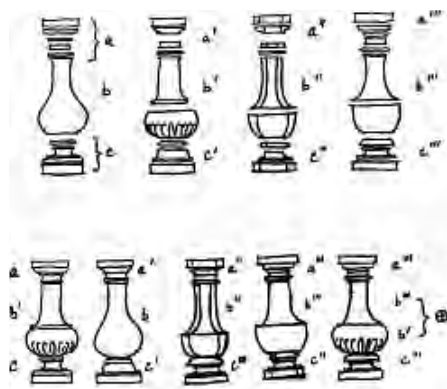

Fig.1. Definirea grupurilor de segmente omoloage de la un exemplar la altul și relațiile de substituție între segmente din același grup

Se evidențiază discontinuitățile de compunere a baluștrilor și se notează pentru a putea fi introduse în tabelul de atribute. În lucrarea Analiza Formelor Construite și a Structurilor Morfologice ale Cabanelor Montane din Masivul Bornes (Alpii Francezi Din Nord)⁶, conformarea se studiază pe scheme de planuri, ca în figura 2, unde funcțiunea încăperilor este simbolizată, după cum se observă, convențional cu semne diferite, pentru a putea face mai facilă descompunerea.

Nu se dorește a fi un tip inovator de documentare, așa cum nici acest tip de studiu morfologic nu este, la bază, o metodologie nouă. Documentări de studiu morfologic au fost întocmite încă de la Vitruviu⁷. Inovator este modul riguros în care se face aceasta și modul cum se prelucrează ea.

	plan	A	A'	B	B'	C
0						
1						

Fig.2

Odată întocmită documentația necesară, se trece la următoarea etapă, descompunerea în segmente omologe. În primul rând se vor observa discontinuitățile morfologice demonstrate ale acestor obiecte. Se va descompune în segmente distincte fiecare specimen al colecției și se va nota această descompunere. Notarea ordonată se va face pentru fiecare specimen în parte prin utilizarea unor simboluri grafice, la alegere, așa cum se vede și în figura 2. Apoi se va proceda la aranjarea schemelor în cataloage, dosare sau tabele. Doar aceasta operație de descom-

punere poate fi numită după toate rigorile, „analiză morfologică”. Va fi o analiză vizuală preocupată doar de observarea discontinuităților care definesc segmentele și nu o contemplare generală. Un mod recomandat de studiu constă în a lua o hârtie și un creion pentru a desena ce observăm, până ce reținem exclusiv fenomenul morfologic (forma), ca să putem segmenta conformarea pe care o observăm la clădire. Segmentul este altceva decât fragmentul, pentru că operația nu este una de demolare a clădirilor ci a fenomenologiei creației lor. Procedeele pe care le întâlnim în timpul studiului acestor clădiri și care ne arată discon-

tinutățile, sunt suficient de variate și sunt procese de demontare, venite din curiozitatea de a lua lucrurile în mână și de a le separa în bucăți fără a le rupe sau de a înlocui anumite bucăți cu altele pentru a imagina un alt mod de a de separare, astfel încât fiecare segment să fie evident. Segmentele morfologice ale întregului sunt definibile pentru că sunt delimitate și aceste limite sunt perceptibile (discontinuitățile formează frontierele dintre segmentele apropiate).

Numim „fenomen morfologic” con-formarea clădirilor așa cum ne apare nouă în fenomenalitatea noțiunii. Printre diferitele căi de notații simbolice posibile se va acorda importanță căilor non-conceptuale și non-verbale. Referitor la conotațiile nominale, limbajul descompune, distinge și analizează în felul său, fără să ofere o segmentare garantat morfologică. Denumirea nominală indică formele dar nu le descompune în segmente după un protocol științific. Dacă ne vom rezuma doar la acest aspect de „nume”, discontinuitățile lor sau segmentele care le constituie nu vor avea relevanță. Deci, în concluzie, pentru a analiza formele, este de recomandat să fii pasiv și să observi atent demonstrația lor în spațiu, baza de la care acestea se detașează.

Observarea prin comparația sistematică a specimenelor, a regularităților, discontinuităților sau variațiilor dispunerii segmentelor presupune și precizarea a ce definește aceasta dispunere, relația între segmente. Nu numai obiectele sunt morfologic comparabile. În cazul în care stabilitatea relațiilor dintre segmentele este evidentă de la un exemplar la altul, la fel ca și între întreg și segmentele sale, intră și ea în studiu. Nu putem compara morfologia a două obiecte care nu au aceeași structură, în sensul aranjamentului spațial care demonstrează părțile distincte. Dacă segmentele nu au aceeași structură, putem doar nota diferența dar nu și compara. Trebuie specificat clar ce relații sunt între segmente și cum acționează ele. „Pentru a sesiza o morfologie, este necesar să aflăm ce reprezintă și ce definește ceea ce privilegiam între întreg și segmentele sale dar și între segmentele întregului, să aflăm date despre natura stabilității în morfologia structurii pe care o examinăm. Ne vom pune problema creației prin prisma definirii relațiilor și vom căuta demonstrarea stabilității structurale”.⁸

Odată efectuată descompunerea și operația de comparare a segmentelor omologe putem proceda la întocmirea tabelor de atribute și obiecte, în care ipotezele și speciemele colecției sunt puse împreună pentru a se controla ordonat valabilitatea lor în colecție. Setul inițial de ipoteze va începe să se verifice sau nu și un nou set va rezulta în urma studiului.

SPECIMENE STUDIATE	IPOTEZE DE LUCRU			
	I1	I2	I3	I...n
S1				
S2				
...Sn				

Tabelul distinge aceste diferite niveluri de ipoteze, pornind de la cele mai generale, cele pe care le putem imagina pentru a explica forma edificiului vizat și care țin de diverse obiecte ale cunoașterii (de exemplu, circumstanțele sau condițiile producției luate în considerare). Definiția clasică a ipotezei spune că este o supoziție care se bazează provizoriu pe observații și care servește la explicarea unor fenomene, dar care nu se poate verifica atât de temeinic prin experiență sau experiment pentru a forma o teorie. Țelul unei ipoteze este să ofere predicții valabile și semnificative despre fenomene încă neobservate. Singurul test relevant al valabilității unei ipoteze este compararea predicțiilor ei cu experiența empirică. Acesta va fi mai puternică în măsura în care se va verifica la examinarea mai multor cazuri.

Vom ține cont că două ipoteze concomitente și contradictorii nu pot fi susținute și predictibile în același timp și că ipotezele slabe vor fi eliminate pentru a le păstra pe cele mai puternice. Ipoteza este respinsă dacă speciemenle colecției contrazic sau sunt paralele cu afirmația ei.

Sunt prezente mai multe niveluri de ipoteze. Sunt ipoteze interpretative și ipoteze analitice care sunt propuneri menite să explice identitatea morfologică a edificiului studiat. Sunt subipotezele complementare conform cărora forma observată este semnificativă, poate fi descompusă în segmente caracteristice, mai semnificative decât ansamblul acestei forme cu o structură analitică ce le este proprie, la rândul său semnificativă.

Acestea vor conduce la înțelegerea elementelor ce organizează această formă și la evidențierea a ceea ce explică această organizare morfică, ceea ce constituie un alt set de ipoteze care ar putea duce la reînnoirea celor din faza preliminară.

Interpretarea rezultatelor se face pe baza matricelor booleene care au ca elemente mulțimile de ipoteze formate din elementele ce le susțin. (Fig. 4)

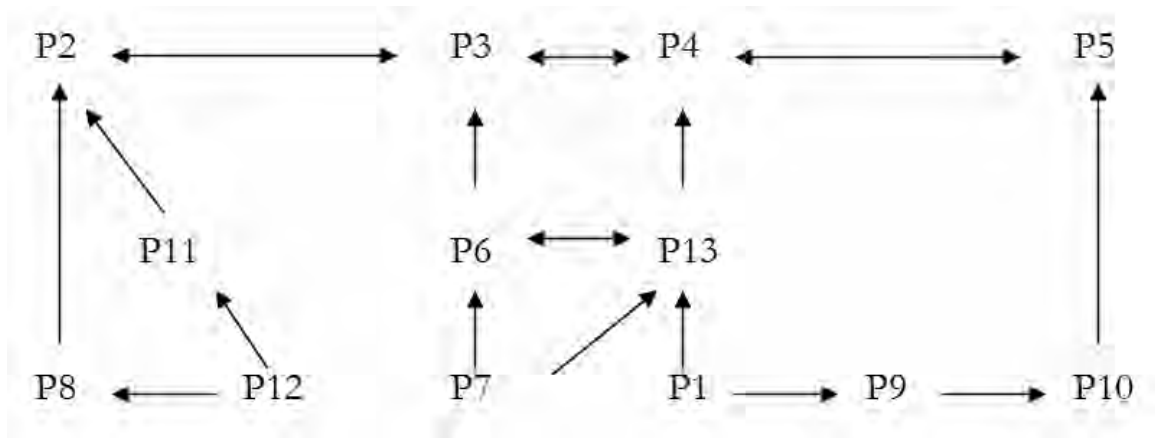
P1 & P2	FALSE	FALSE	TRUE	FALSE	L1, L9	$P1 \subseteq P2$
P1 & P3	FALSE	FALSE	TRUE	FALSE	L1, L9	$P1 \subseteq P3$
P1 & P4	FALSE	FALSE	TRUE	FALSE	L1, L9	$P1 \subseteq P4$
P1 & P5	FALSE	FALSE	TRUE	FALSE	L1, L9	$P1 \subseteq P5$
P1 & P6	FALSE	FALSE	TRUE	FALSE	L1, L9	$P1 \subseteq P6$
P1 & P7	FALSE	FALSE	FALSE	FALSE	L9	
P1 & P8	FALSE	FALSE	FALSE	FALSE	L9	
P1 & P9	FALSE	FALSE	TRUE	FALSE	L1, L9	$P1 \subseteq P9$
P1 & P10	FALSE	FALSE	TRUE	FALSE	L1, L9	$P1 \subseteq P10$
P1 & P11	FALSE	FALSE	FALSE	FALSE	L1	
P1 & P12	TRUE	FALSE	FALSE	FALSE		$P1 \neq P12$
P1 & P13	FALSE	FALSE	TRUE	FALSE	L1, L9	$P1 \subseteq P13$
P6 & P7	FALSE	FALSE	FALSE	TRUE	L3, L4, L5, L6, L7, L8, L9, L10	$P7 \subseteq P6$
P6 & P8	FALSE	FALSE	FALSE	FALSE	L3, L4, L6, L7, L8, L9, L10	

Fig. 4

Exemplu de matrice booleană de verificare a relațiilor între ipoteze. În acest caz ipotezele sunt notate cu P...n și speciemenle cu L..n

Din faptul că intersecția dintre P1 și P12 este nulă rezultă că nici o clădire cu proprietatea P1 nu are și P12 ceea ce semnifică cum că una din ipotezele P1 sau P12 nu sunt valabile. Faptul că mulțimile P6, P7 și P8 au atât de multe elemente în comun face ca ipotezele corespunzătoare să fie puternice și deci caracterizări solide ale colecției.

Aceste matrici verifică relația dintre aceste mulțimi, cu alte cuvinte în ce proporție elementele care conțin o proprietate (validează o ipoteză) sunt conținute și de alte mulțimi, adică verifică și alte ipoteze. Logic că ipotezele care se verifică în cât mai multe cazuri sunt mai puternice, mai predictibile. Însă și aici vom stabili niveluri de ipoteze, după nivelul lor de evidență între speciemenle colecțiilor. Vom găsi ipoteze mai slabe sau mai puternice și modalitatea ca acest lucru să fie ușor de relevat sunt graficele vectoriale. (Fig. 5)

Graficul de mai sus, realizat după matricea anterioară, ne relevă faptul că ipotezele cele mai puternice, care se verifică, sunt P2, P3, P4, P5, elementele lor validând toate celelalte ipoteze. Odată stabilite ipotezele cele mai puternice, se trece la stabilirea celor mai puțin puternice și slabe. În limbajul analizei de arhitectură, un asemenea grafic ar putea fi interpretat în felul următor: toate speciamele colecției care au caracteristica P2 vor valida și P11, P12 și P8, reciproca nefiind valabilă. De asemenea, este demonstrat că, în cadrul colecției, faptul că este prezentă proprietatea P8 la un specimen nu face obligatorie și prezența unor proprietăți cum ar fi P11. Relația de echivalență dintre mulțimile P2, P3, P4 și P5 ne indică faptul că toate speciamele, care pot fi clădiri sau segmente din acestea, care vor conține oricare din cele patru tipuri de caracteristici, în termeni științifici, vor valida oricare din cele patru ipoteze enumerate, vor conține, vor valida, automat și celelalte trei. În acest mod se poate interpreta toată schema vectorială, trăgându-se un set complet de concluzii.

Exactitatea rezultatelor este garantată tocmai de acest proces matematic foarte riguros de validare a ipotezelor. Metoda este folosită cu succes de LAF în evaluări de patrimoniu, cum este și „Analiza Formelor Construite și a Structurilor Morfologice ale Cabanelor Montane din Masivul Bornes (Alpii Francezi Din Nord)”, lucrare prezentată în 2006 de profesorul Bernard Duprat, în cadrul unei conferințe în Școala Națională Superioară de Arhitectură din Lyon, din care am extras figurile 1 și 2.

Ca metodă didactică, descompunerea și analiza morfologică se poate folosi, simplificând-o, pentru a se analiza și înțelege fie stiluri de arhitectură, fie modalități formale sau compoziționale de ambientare a unui spațiu, de exemplu. Finalitatea analizei poate fi și una creatoare, nu numai de studiu. Să luăm exemplul studenților care se inspiră după diverse publicații de specialitate în demersul lor de realizare a proiectelor. Cel mai adesea, ei fac fie niște pastişe nereușite după o celebritate în domeniu ori pun laolaltă elemente formal compoziționale din mai multe exemple cunoscute, nereușind să realizeze decât un amalgam din toate acestea.

O simplă descompunere morfologică și analiză a unui spațiu interior, de exemplu, ar putea să releve ce elemente au realizat respectivele efecte sau atmosfera pe care o doresc în proiecte. Fără matrici boolene sau grafice vectoriale, putem extrage modul în care s-a obținut o atare luminare sau ce tip de pardoseală sau finisaj parietal este utilizat în imaginea analizată și cu ce tipuri de mobilier au fost ele puse laolaltă. Recompunându-se aceste elemente, luate ca tip de element și nu ca atare, se poate ajunge la amenajări similare, fără ca acestea să fie niște simple copii neinspirate. Acest demers îl găesc util pentru studenții din anii de început ca un exercițiu de stil, o descompunere și o recompunere a armoniei, a obiectului încheșat de arhitectură, pentru a înțelege ce-l face să fie așa, cum s-a reușit acest lucru, care au fost metodele.

Un alt domeniu pedagogic în care este util acest tip de studiu este teoria și istoria arhitecturii. Întocmai cum științele biologiei fac astfel de analize de descompunere, studiere, ordonare și clasificare a elementelor cercetate, putem proceda similar în analiza de arhitectură. Aici intervine deosebirea important: predarea unui asemenea tip de informație, riguros clasificată și ordonată ar fi mult mai facilă iar informația mai comprehensibilă. Faptul că se pot prelucra laolaltă ipoteze din câmpuri diferite de cunoaștere face ca analiza morfologică să fie o metodă complexă de analiză dar și de înțelegere a arhitecturii, oferind câmpuri de perspectivă din unghiuri diferite. De asemenea, ordonarea, clasificarea și inventarierea cu maximă acuratețe a obiectelor studiate, stabilirea cu exactitate a particularităților și influențelor specifice stilurilor pe zone geografice sau etape istorice, stabilirea gradului de apartenență a unui edificiu sau colecții la un anumit stil sunt câteva dintre contribuțiile pe care le aduce cercetării de arhitectură această metodologie.

Note

- 1 Laboratorul de Analiză a Formelor din Școala de Arhitectură de la Lyon
- 2 PIAGET, J., *Les mécanismes perceptifs*, P.U.F., Paris, 1975
- 3 Focillon, H., *Vie des formes*, Paris, P.U.F., 1981, p.4
- 4 Colocviu A.I.S.E. — LYON 5/6 iulie 2004, *Connaissance morphologique, morphose et sémiose des conformations des edifices*, Pr B. Duprat, Laboratoire d'Analyse des Formes, E.A. Lyon
- 5 Vorbire despre forme t.a.
- 6 În trad.: „Analiticitatea Formelor Construite Și Structuri Morfologice Ale Casei Țărănești: Cabanele Montane Din (Masivul) Bornes (Alpii Francezi Din Nord)”, lucrare prezentată la Colocviul „Les maisons paysannes en Europe occidentale, de la fin du Moyen - âge au XXe siècle” din 14, 15, 16 septembre 2006
- 7 Este vorba de tratatul „De architectura libri decem”, publicat la Editura Academiei Republice Populare Romane , București, 1964
- 8 Duprat, op.cit, trad. aut.